

Byskolmanifestet

Är det någon idé att tala för byskolan? Det är ju att kämpa mot väderkvarnarna, eftersom utvecklingen obevekligen går mot större enheter, av både ekonomiska och pedagogiska skäl. Vi är av annan åsikt. Man kan i själva verket, på punkt efter punkt, visa att byskolan uttryckligen har framtiden framför sig.

1. Byarna växer

Trängsel, bostadsbrist och höga priser i huvudstadsregionen har i kombination med goda vägförbindelser gjort att utflyttningen ökar, inte minst till byarna. För dessa inflyttare är tillgången till service i byn central, fr.a. skola och butik. Att lägga ner småskolan är att gå emot utvecklingen.

2. Små skolor är pedagogiska

Det heter ofta, också bland pedagoger, att små skolor inte är pedagogiskt motiverade. Men det är ett svepskäl för en utveckling där man inte tänker så mycket på eleverna och deras föräldrar som på lärarnas egna intressen, kommunernas ekonomi och samhällets konkurrenskraft.

Det finns givetvis nackdelar med alltför små enheter. Men fördelarna är klart större. Att kunna välja mellan flera ämnen, lärare och skolkamrater uppväger aldrig de långa skolresorna.

3. Byskolan viktigare än språket

En av grundbultarna i lagen om den grundläggande utbildningen är att den är uppdelad enligt språk. Vi har skilda skolor för de två språkgrupperna, och skild administration, vilket är enda förutsättningen att upprätthålla minoritetens språk, vare sig denna är svensk eller finsk.

Ur byns synvinkel är den egna skolan emellertid viktigare än det språk skolan har. Vi måste våga pröva också andra lösningar, t.ex. så att svenska och finska klasser samsas om byggnader o.a. utrymmen. Det utesluter inte att administrationen fortfarande är åtskild.

4. Byskolan viktigare än finansieringsformen

En annan grundbult är att grundskolan är offentligt finansierad, och därmed jämlik. Men om stat och kommun varken vill eller kan upprätthålla småskolorna blir det nödvändigt att ty sig till andra finansieringsmöjligheter, t.ex. statsstöd av den typ friskolorna i Sverige får.

Diskussionen om privatskolor i Finland har koncentrerats till de kristna skolorna, men ingenting hindrar att det finns andra typer av upprätthållare. Varför inte ett byalag, som för ändamålet får ett kännbart statsstöd?

*

Världen är i dag *global*. Byn är inte perifer utan *i centrum*, alla avseenden. Hit flyttar allt fler, och härifrån antingen pendlar man till tätorterna eller arbetar med hela världen som arbetsfält, med hjälp av modern teknik.

Men det finns sådant som inte kan ersätta med teknik. Dit hör skolan för byns minsta. Nyttan av att upprätthålla byskolan överväger alla de nackdelar litenheten har. Fördelarna är så stora att de t.o.m. tvingar oss att kompromissa på hittills tabubelagda punkter, såsom finansieringen och språkfrågan.